

Завитій Ольга,
к.е.н., доцент,
Кізь Олег,
аспірант

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

У процесі повсякденної господарської діяльності у підприємства виникає значна кількість оперативної інформації, яка є "початковим матеріалом" для ухвалення відповідних управлінських рішень.

Найбільше значення для управління має економічна інформація, що базується в основному на облікових даних. Розрахунки показують, що на частку бухгалтерської інформації припадає понад 70 % загального обсягу економічної інформації. Саме системний бухгалтерський облік фіксує і накопичує всебучну синтетичну (загальну) та аналітичну (деталізовану) інформацію про стан й рух майна підприємства, джерела його надходження, господарські процеси, кінцеві результати фінансової і виробничо-господарської діяльності.

Бухгалтерська інформація широко використовується в оперативно-технічному, податковому та статистичному обліку, а також у плануванні, прогнозуванні, розробці тактики та стратегії діяльності підприємства.

На всіх етапах діяльності підприємства до бухгалтерської інформації ставились такі вимоги, як об'єктивність, достовірність, своєчасність і оперативність. На сучасному етапі вдосконалення управління, становлення ринкової економіки до бухгалтерської інформації висувуються підвищені вимоги. Вона повинна бути високої якості й ефектності та задовольняти потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації. Це означає, що бухгалтерська інформація повинна містити мінімальну кількість показників, але задовольняти максимальне число користувачів на різних рівнях управління. Інформація мусить бути необхідною і доцільною, що виключає зайві показники. Крім того, необхідно, щоб формувалася з якнайменшими витратами праці і часу.

Очевидно, що для задоволення всіх перерахованих вище вимог треба використовувати різні методи збору, обробки й обліку інформації. В економічно розвинених країнах ця проблема розв'язана завдяки розподілу всієї системи бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський. Це можна подати у вигляді рис 1.

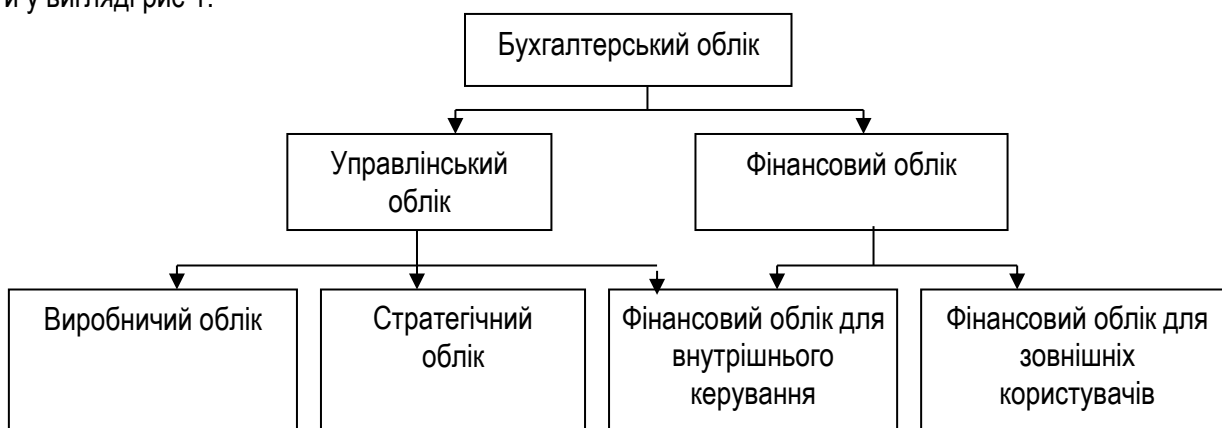

Рис. 1. Складові частини бухгалтерського обліку

Фінансовий облік охоплює інформацію, яка не тільки використовується для внутрішнього управління, але і повідомляється контрагентам (зовнішнім користувачам).

Управлінський облік охоплює всі види облікової інформації, необхідної для управління в межах самого підприємства.

Напрямок управлінського обліку на задоволення потреб керівників підприємства визначає його завдання, які можуть змінюватися залежно від етапів процесу управління: планування, організація; облік

і контроль; компенсація і заохочення; самооцінка та оцінка менеджерів і персоналу; внутрішній інформаційний зв'язок.

Планування – центральний елемент системи управлінського обліку. Він складається з: визначення мети; формулювання завдання; пошуку шляхів вирішення завдання для досягнення поставленої мети; вибору варіантів альтернативних дій. Система управлінського обліку на цьому етапі забезпечує необхідну інформацію для бюджетно-кошторисного планування і нормування (дані про результати діяльності підприємства та окремих підрозділів за минулий час, розрахунки очікуваних витрат, обсягів виробництва) і контролю виконання кошторисів, нормативів, інших планових показників (зіставлення бюджету з результатом, аналіз відхилень).

Організація виконання планових завдань заснована на самоконтролі та звіті перед безпосереднім керівником. Управлінський облік забезпечує необхідний обмін інформацією не тільки з метою передачі даних про виконання планових завдань, але й контролю послідовності їхнього виконання в залежності від фактичних результатів, уточнення графіка їхнього виконання.

Управлінський облік як інформаційна система управління господарською діяльністю є цілісним механізмом обміну інформацією, який діє у трьох формах:

- від керівника до підлеглих про завдання, які ставляться перед підрозділом або підприємством, і навпаки, від підлеглих до керівництва про виконання завдань у реальному часі;
- управлінські звіти, які висвітлюють загальний стан виконання планового завдання;
- неформальне обговорення стану справ і виконання поставленого завдання.

З огляду на вищесказане, можна зробити висновок, що система управлінського обліку – це економічна система, пов'язана з підготовкою і забезпеченням системи управління інформацією, необхідною для ухвалення оперативних рішень з метою ефективного управління діяльністю підприємства.

Розуміння сутності управлінського обліку і його місця в інформаційній системі управління підприємством неможливе без глибокого аналізу основної його складової, яка одночасно є і основним його результатом, а саме інформації. Інформація – це факти, дані, результати спостережень і обліку, на основі яких ухвалюються різні рішення.

Список використаних джерел

1. Вербило О. Ф. Управлінський облік : навч. посіб. К. : НУБіПУ, 2011. 391 с.
2. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством: Графічне моделювання: Навч. Посібник .К.: КНЕУ, 2011. 360 с.
3. Завитій О.П. Організація стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства. *Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємства в умовах інституційних трансформацій*: монографія / Р.Ф. Бруханський, П.Р. Пуцентейло [та ін.] Тернопіль: Вектор, 2017. 388 с
4. Завитій О.П. Принципи діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. Вектори інноваційного розвитку освіти, науки і бізнесу в умовах глобальних змін: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. [Тернопіль, 25 травня 2021 р.]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2021. 120 с.